

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Vastine
19.10.2020

VN/16055/2020

1/14

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan vastinepyyntö

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE TYÖLLISYYDEN EDISTÄMISEN KUNTAKOKEILUSTA (HE 87/2020 VP) JA SITÄ TÄYDENTÄVÄ HALLITUKSEN ESITYS (HE 114/2020 VP)

Hallituksen esityksessä (HE 87/2020 vp) ehdotetaan säädettäväksi laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta. Lakiehdotus liittyy hallitusohjelman työllisyystavoitteeseen ja kuntien vastuun vahvistamiseen työllisyyspalveluissa. Kokeilussa selvitetään erityisesti sen vaikutuksia avoimille työmarkkinoille työllistymiseen ja työllistymispolkujen pituuteen. Täydentävässä hallituksen esityksessä (HE 114/2020 vp) ehdotetaan kokeilun laajentamista ja eräitä täsmennyksiä ja korjauksia alkuperäiseen esitykseen. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle asiassa annettujen asiantuntijalausuntojen, perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 25/2020 vp), hallintovaliokunnan lausunnon (HaVL 17/2020 vp) sekä Lieksan kaupungin ja Ilomantsin kunnan ilmoitusten johdosta seuraavaa.

Kokeilussa mukana olevat kunnat ja kokeilualueen kuntien yhteistyö

Täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotettiin lakiehdotukseen lisättäväksi uutena kokeilualueena Pohjois-Karjalan TE-toimiston alueella Kiteen, Lieksan, Juuan, Rääkkylän, Heinäveden, Ilomantsin ja Tohmajärven muodostama kokeilualue. Esityksen antamisen jälkeen näistä kunnista Lieksa ja Ilomantsi ovat ilmoittaneet halustaan vetäytyä kokeilusta.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että lähtökohta kuntien mukanaololle kokeilussa on vapaaehtoisuus. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että ennen lain hyväksymistä tehty kunnan ilmoitus vetäytymishalusta olisi huomioitava siten, että kyseinen kunta ei olisi mukana kokeilussa. Lisäksi olisi arvioitava, onko kyseisellä kokeilulla kunnan tai kuntien pois jäämisen jälkeen toimintaedellytyksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemys on, että kyseisellä Pohjois-Karjalan TE-toimiston alueen kokeilulla ei ole toimintaedellytyksiä Ilomantsin ja

Lieksan vetäytyttyä kokeilusta. Lieksan ja Ilomantsin irtaannuttua kokeilusta kokeilualue ei täytä kokeilun reunaehtoja tarvittavasta väestömäärästä (30 000 asukasta). Jo hakemuksen arviointivaiheessa työ- ja elinkeinoministeriössä kiinnitettiin huomiota erityisesti kokeilualueen pienuuteen siltä osin, miten kunnat selviytyvät kunnille tulevista lakisääteisistä tehtävistä ja velvollisuuksista niillä resursseilla, jotka TE-toimiston ja kuntien puolelta olisi tulossa. Kuntien hakemukseen oli myös kirjattu vahva epäily kokeilun epäonnistumisriskeistä, jos kokeilun reunaehdot pysyvät samoina kuin ne olivat kesäkuussa annetussa hallituksen esityksessä (HE 87/2020 vp). Elokuussa annettu täydentävä hallituksen esitys ei tältä osin muuttanut kokeilun reunaehtoja. Työ- ja elinkeinoministeriö esittää, että *kyseinen kokeilualue poistettaisiin lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 9 kohdan b alakohdasta.*

Kokeilun poistamisen johdosta henkilöstönsiirrot olisi kokeilun osalta peruttava. Asiakastietojärjestelmään suunnitellut toiminnot kokeilualueita varten olisi peruttava. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan nämä muutokset olisi mahdollista toteuttaa ilman lisäkustannuksia tai haittaa asiakkaiden palveluille.

Hallintovaliokunta on lausunnossaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle esittänyt niin sanotun perälautasäännöksen lisäämistä lakiehdotukseen. Ehdotetun säännöksen mukaan kokeilualueen kaikkien kuntien tulisi sopia kuntalain 8 luvussa tarkoitettua yhteistoiminnasta viimeistään kolme viikkoa ennen lain voimaantuloa. Kokeilualueen kuntien tulisi saattaa sopimukset työ- ja elinkeinoministeriön tietoon. Jos yhteistoiminnasta ei sovitaisi kokeilualueen kuntien kesken määrääjässä, ei kokeilua toteutettaisi kokeilualueella.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että valtiovarainministeriön ehdottaman perälautasäännöksen lisäämistä käsiteltiin hallintovaliokunnassa laajasti. Myös professori Olli Mäenpää kannatti lausunnossaan vastaavaa perälautasäännöstä kuin hallintovaliokunta on lausunnossaan esittänyt. Hallintovaliokunnalle toimittamissaan lausunnoissa työ- ja elinkeinoministeriö ei ole kannattanut säännöksen lisäämistä, vaikka pitikin säännöksen tavoitetta ja tarkoitusta perusteltuina. Työ- ja elinkeinoministeriö totesi lausunnossaan hallintovaliokunnalle muun muassa, että tiukimmillaan säännös estäisi kokeilun toteuttamisen kokeilualueella, jos yksikin kokeilualueen kunnista ei olisi halukas yhteistyöhön. Lievempänä perälautasäännös taas johtaisi monipolvisiin, vaikeasti ratkaistaviin kysymyksiin.

Toimeenpanon valmistelussa tapahtuneen kehityksen johdosta työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että hallintovaliokunnan lausunnossaan esittämän perälautasäännöksen lisääminen lakiehdotukseen voisi olla perusteltua. Työ- ja elinkeinoministeriön tietoon on tullut kokeilualueilta enenevässä määrin tilanteita, joissa yhdessä kokeiluun hakeneet kunnat eivät toimeenpanon valmistelun edetessä olekaan olleet halukkaita tai kyenneet yhteistyöhön keskenään. Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy hallintovaliokunnan ja valtiovarainministeriön lausunnoissaan esittämään näkemykseen, että jos kuntien yhteistoiminta ei jostain syystä toteutuisi, tämä voisi muodostua ongelmalliseksi kokeilun tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta. Toisaalta kokeilun tavoitteena on nimenomaan saada tietoa kuntapohjaisesta työvoimapalvelujen järjestämisestä.

Ilman yhteistoimintaa kokeilua saattaisivat toimeenpanna yksittäiset kunnat tai pienemmät kuntien ryhmät, jotka eivät hakukriteerien perusteella olisi olleet kelpoisia osallistumaan kokeiluun. Tämä voisi muodostua on-

gelmalliseksi myös kokeilun asiakkaiden näkökulmasta, kuten hallintovaliokunta lausunnossaan toteaa. Viime kädessä aluehallintovirasto voisi joutua puuttumaan toimintaan, tarvittaessa kokeilun keskeyttämisen uhall.

Työ- ja elinkeinoministeriö on selvittänyt perälaudasäännökseen liittyviä seikkoja yhdessä valtiovarainministeriön kanssa. Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen perusteella perälaudasäännöksen johdosta tehtävien sopimusten olisi edellytettävä olevan voimassa koko kokeilun ajan. Jos kunta tai kunnat irtisanovat yhteistyöstä tekemänsä sopimuksen tai eivät noudata sitä kokeilun aikana, kokeilu olisi keskeytettävä kyseisellä kokeilualueella. Valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto valvoisi sopimusten voimassaoloa ja noudattamista esityksen mukaisesti.

Lisäksi aikataulu kuntien sopimuksille olisi työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan haastava. Kolme viikkoa ennen lain voimaantuloa tarkoittaisi ensimmäisessä vaiheessa käynnistyvien kokeilujen osalta, että sopimukset olisi oltava toimitettu työ- ja elinkeinoministeriöön viimeistään 11.12.2020. Kuntien olisi siis ennen sitä sovittava joko kuntalain 8 luvussa tarkoitetun yhteisen toimielimen, yhteisen viran tai kuntayhtymän perustamisesta taikka viranomais tehtävän hoitamisesta, kuntalain mukaisin menettelyin.

Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan sopimusten hyväksymisen oikeudelliseen luonteeseen on kiinnitettävä huomiota. Käytännössä työ- ja elinkeinoministeriön tehtäväksi tulisi arvioida, täyttävätkö perälaudasäännöksen johdosta työ- ja elinkeinoministeriölle toimitetut sopimukset niille säädetyt edellytykset (yhteistyöstä sovittu kuntalain 8 luvussa tarkoitetulla tavalla ja annetussa määräajassa). Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että tällaisen arvion tekeminen edellyttäisi kuntalain 8 luvussa tarkoitettujen yhteistoimintamuotojen ja niistä sopimisen asiantuntemusta, ja arviointi olisi tästä syystä tehtävä yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa.

Jos työ- ja elinkeinoministeriölle toimitettu sopimus ei täyttäisi sille säädettyjä edellytyksiä, työ- ja elinkeinoministeriön olisi tehtävä päätös siitä, että kokeilua ei toteutettaisi. Ministeriön käsityksen mukaan ei ole täysin selvää, olisiko tällaisessa päätöksessä kyse oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetusta lähtökohtaisesti valituskelpoisesta päätöksestä vai 2 momentissa tarkoitetusta päätöksestä, joka koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa ja josta ei siksi saa valittaa. Jos katsottaisiin olevan kyse lähtökohtaisesti valituskelpoisesta päätöksestä, laissa olisi säädettävä päätöstä koskevasta valituskiellosta.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa hallintovaliokunnan tavoin, että jos perälaudasäännös johtaisi yhden tai useamman kokeilun peruuntumiseen, valmisteilla olevat henkilöstön siirrot olisi vastaavilta osin peruttava. Myös asiakastietojärjestelmään suunnitellut muutokset olisi näiden kokeilualueiden osalta peruttava. KEHA-keskuksesta saamansa selvityksen perusteella työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että henkilöstön siirrot ja asiakastietojärjestelmän muutokset olisi mahdollista perua, jos tieto perumistarpeesta tulee kaksi-kolme viikkoa ennen lain voimaantuloa. Työ- ja elinkeinoministeriö viittaa lisäksi jäljempänä kohdassa voimaantulo- ja siirtymäsäännökset esitettyyn.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota asiakkuuden siirtämistä koskevan säännöksen (5.3 §) väljyyteen ja edellyttää, että asiakkaan kielen merkityksestä kokeiluun kuulumisen kannalta ja mahdollisista muista poikkeuksista kokeiluun kuulumisessa on säädettävä merkittävästi nyt ehdotettua täsmällisemmin (PeVL 25/2020 vp).

Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa lakiehdotuksen 5 §:n 3 momenttia täsmennettäväksi perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta hallintovaliokunnan esittämällä tavalla. Täsmennetty 5 §:n 3 momentin muotoilu voisi siten olla:

"Työ- ja elinkeinotoimisto voi jättää asiakkaan siirtämättä kokeilualueen kunnan asiakkaaksi asiakkaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, asiakkaan kannalta epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai muusta perustellusta syystä."

Oikeusministeriö on lausunnossaan pitänyt ongelmallisena sitä, että työ- ja elinkeinotoimistolla olisi harkintavaltaa sen suhteen, siirtääkö se henkilön kokeilualueen kunnan asiakkaaksi vai ei. Henkilön kuulumisen kokeiluun ei siten perustuisi suoraan lakiin, eikä myöskään hakemukseen tai laissa säädettyihin selkeisiin kriteereihin.

Työ- ja elinkeinoministeriö tulkitsee tämän huomion kohdistuvan lakiehdotuksen 5 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voi siirtää kokeilualueen kunnan asiakkaaksi myös henkilön, joka viimeistään seitsemän päivän kuluttua työnhaun käynnistämisestä tai työnhaun muutoksen ilmoittamisesta kuuluu 4 §:ssä tarkoitettuun asiakasryhmään. Kyseinen säännös lisättiin lakiehdotukseen KEHA-keskuksen esiin tuomien käytännön näkökohtien johdosta.

Säännöksellä kokeilun asiakkuus ulotettaisiin niihin työnhakijoihin, jotka ilmoittautuvat työnhakijoiksi joitakin päiviä ennen tiedossaan olevan työttömyyden alkua ja jotka ennakoivasta ilmoittautumisesta johtuen eivät ilmoittautuessaan vielä ole työttömiä työnhakijoita ja jotka siksi eivät täytä ehdotetussa 4 §:ssä tarkoitettuja kokeilun asiakkuuden edellytyksiä. Asiakas siis siirrettäisiin kokeilualueelle, jotta sattumanvarainen ilmoittautumispäivä ei toimisi kokeilualueen asiakasryhmään valikoitumisen kriteerinä silloin, kun asiakkaan työttömyyden alkaminen olisi tosiasiallista seitsemän päivän kuluessa. Toisin kuin alkuperäisessä esityksessä (HE 87/2020 vp, s. 52) todetaan, siirtäminen ei KEHA-keskukselta saadun selvityksen mukaan olisi harkinnanvaraista vaan tapahtuisi automaattisesti. Näin ollen työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentista poistettavaksi sanan "voi", jolloin kyseinen momentti kuuluisi seuraavasti:

"Työ- ja elinkeinotoimisto siirtää kokeilualueen kunnan asiakkaaksi myös henkilön, joka viimeistään seitsemän päivän kuluttua työnhaun käynnistämisestä tai työnhaun muutoksen ilmoittamisesta kuuluu 4 §:ssä tarkoitettuun asiakasryhmään."

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö toistaa aiemmassa lausunnossaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle esittämänsä muutosehdotuksen lakiehdotuksen 6 §:ään. Tarkoitus on, että kokeilun kohderyhmään kuuluvat asiakkaat jatkaisivat kokeilualueen kunnan asiakkaina koko kokeilun ajan, vaikka he eivät enää täyttäisi ehdotetun 4 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja

asiakkuuden edellytyksiä. Alkuperäisessä esityksessä on tältä osin havaittu virhe, jota ei huomattu myöskään täydentävän esityksen valmistelussa.

Ehdotetussa 6 §:n 2 momentissa viitataan virheellisesti ai-noastaan ehdotetun 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädet-tyihin edellytyksiin. Viittauksen pitäisi koskea 4 §:n 1 mo-mentin 1 ja 2 kohdassa säädettyjä edellytyksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa lisäksi, että kokeilun asiakkuuden määrätymisen kannalta henkilön kotikunta on keskeisessä asemassa. Jos asiakkaan kotikunta vaihtuu kokeilun aikana, hänen asiakkuutensa siirtyy kyseisestä kokeilukunnasta uuden kotikunnan mukaisesti joko toiseen kokeilukuntaan tai kyseisen alueen työ- ja elinkeinotoimistoon riippuen siitä, kuuluuko uusi kotikunta kokeilualueeseen vai ei. Kokeilukunnan, jossa henkilö on ollut asiakkaana, olisi ilmoitettava asiakkuuden siirrosta asiakkaalle. Tieto asiakkuuden siirrosta toimivaltaiselle viranomaiselle välitettäisiin asiakastietojärjestelmän kautta.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että lakiehdotuksen 5 §:n 1 momenttiin, ehdotettujen säännösten perään, olisi perusteltua selvyiden vuoksi lisätä säännös kokeilualueen kunnan velvollisuudesta siirtää asiakas hänen kotikuntansa mukaan toimivaltaisen viranomaisen asiakkaaksi, jos hänen kotikuntansa vaihtuu kokeilun aikana. Säännös voisi kuulua seuraavasti:

”Jos asiakkaan kotikunta vaihtuu kokeilun aikana, kokeilu-alueen kunnan on siirrettävä asiakas uuden kotikunnan perusteella toimivaltaisen kokeilualueen kunnan tai TE-toimiston asiakkaaksi. Siirtämisestä on ilmoitettava asiakkaalle ja toimivaltaiselle kunnalle tai TE-toimistolle.”

Työttömyysturvatehtävät

Hallituksen esitysten eduskuntakäsittelyn aikana useat tahot ovat esittäneen näkemyksensä, että esitys johtaa työ- ja elinkeinotoimistoissa työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvän työmäärän kasvuun ja mahdollisesti asioiden käsittelyaikojen pitkittymiseen.

Kyse on siitä, että hallituksen esityksen mukaan kunta ilmoittaisi työ- ja elinkeinotoimistolle tarpeesta antaa työvoimapolitiittinen lausunto sekä kirjaisi tiedossaan olevat työnhakijan työttömyysturvaoikeuteen vaikuttavat tiedot työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Tosiasiallisesti työnhakijan asiaa käsitellään uudelleen, kun työ- ja elinkeinotoimisto antaa työvoimapolitiittisen lausunnon kunnan tietojärjestelmään kirjaamien tietojen perusteella. Tarvittaessa TE-toimisto myös selvittäisi asiaa lisää työnhakijalta, kunnalta tai muulta taholta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on hallintovaliokunnalle antamassaan vastineessa todennut tältä osin, että työttömyysturvatehtävien jako työ- ja elinkeinotoimiston ja kokeilualueiden kuntien kesken perustuu siihen, että työllistymistä edistäviin palveluihin kiinteästi liittyvät työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvät tehtävät siirtyvät palveluiden järjestämisvastuun mukana kokeilualueen kuntiin, mutta muut työttömyysturvaan liittyvät työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävät eivät siirry.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö viittasi hallituksen esityksen (HE 87/2020 vp) valmistelun aikana käynnissä olleeseen työttömyysturvatehtävien siirtämistä koskeneeseen valmisteluun. Viimeksi mainitun valmistelutyön takia työttömyysturvatehtävien siirtoa kokeilukunnille ei alun perin suunniteltu ehdotettua laajemmin. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoi aiemmassa lausunnossaan hallintovaliokunnalle, ettei toimeenpanon valmistelun tässä vaiheessa ole mahdollista lisätä kokeilukunnille työttömyysturvaan liittyviä tehtäviä. Ministeriö kuitenkin totesi, että työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan työnjaon tarkoituksenmukaisuutta työttömyysturvatehtävissä tarkastellaan tarvittaessa kokeilun aikana.

Arvioituaan tehtävänjakoa eduskuntakäsittelyn aikana annettujen lausuntojen johdosta ja selvitettyään asiaa vielä lisää KEHA-keskuksen kanssa työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että laajempi työttömyysturvatehtävien siirto lausunnoissa ehdotetulla tavalla kokeilukunnille olisi perusteltua, koska keskeisten toimeenpanosta vastaavien tahojen esiin nostama riski etuuskäsittelyn viivästymisestä on vakava. Kokeilusta ei saisi aiheutua riskiä henkilön toimeentulon turvan toteutumiselle.

Riskiä voitaisiin työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan pienentää säätämällä kunnalle velvollisuus toimittaa työvoimapolitiittisen lausunnon antamisessa tarvittavat tiedot viipymättä ja antaa työvoimapolitiittinen lausunto työ- ja elinkeinotoimistoa koskevien nykyisten määräaikaisten puitteissa. Näillä muutoksilla asiakkaiden yhdenvertaisuus taattaisiin lain tasolla. Tämä ei kuitenkaan täysin poistaisi toimeenpanoon liittyviä riskejä käsittelyn viivästymisestä.

Lisäksi vähäistä tai ei lainkaan harkintaa sisältävien työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisessa tarvittava osaaminen ei työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan eroaisi merkittävästi siitä, mikä tarvittaisiin lakiehdotuksen 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekemiseen. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää riskiä soveltamiskäytännön epäyhtenäisyydestä melko pienenä, koska kyse olisi asioista, joiden ratkaisemiseen liittyy enintään vähäistä harkintaa. Kunnilla olisi myös käytössään vastaava soveltamisohjeistus kuin TE-toimistoilla.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo kuitenkin edelleen, ettei tämän muutoksen toteuttaminen lakiehdotuksen eduskuntakäsittelyvaiheessa olisi asianmukaista. Se voisi myös vaarantaa esityksen käsittelyn lakiehdotuksen tavoitellun voimaantuloajankohdan edellyttämässä aikataulussa. Tästä syystä työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa, että tarvittavat muutokset kokeilulakiehdotukseen työttömyysturvatehtävien laajemmaksi siirtämiseksi kokeilukunnille valmisteltaisiin erikseen ja niitä koskeva esitys annettaisiin eduskunnalle mahdollisimman pian.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tarkoituksenmukaisena, että edellä mainitut erikseen valmisteltavat mahdolliset muutokset tulisivat voimaan vasta myöhemmin keväällä kokeilujen jo käynnistyttyä, esimerkiksi toukuun alusta. Tällainen ratkaisu tarkoittaisi samalla sitä, että kokeilun alkaessa työttömyysturvatehtävät olisivat vielä olennaiselta osin TE-toimistossa, mikä varmistaisi työttömyysturva-asioiden hoitamisen kokeilun käynnistymisvaiheessa.

Jos kunta antaisi pääosan asiakkaidensa työvoimapolitiittisista lausunnoista (vähäistä tai ei lainkaan harkintaa edellyttävät lausunnot), kokeilukuntiin tulisi siirtää TE-toimistoista lisää resursseja alustavan arvion mukaan noin 40 htv:a, kun laskennan pohjana ovat perusresurssit ilman CO-

VID-19 -pandemian johdosta lisättyjä resursseja. Lisäksi siirrettäväksi tulisi myös osuus TE-toimistoille koronapandemian johdosta myönnettyistä lisäresursseista. Tätä osuutta ei vielä ole arvioitu tarkemmin. Tarvittavan yhteistoimintamenettelyn kestoksi arvioidaan noin kaksi kuukautta.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää aiemmassa lausunnossaan ehdotta-
maansa lisäystä lakiehdotuksen 21 §:n 2 momenttiin edelleen tarpeelli-
sena. Jotta asiakkaan työttömyysturvaoikeuteen vaikuttavat seikat selvi-
tettäisiin ja voitaisiin ratkaista viipymättä,

*lakiehdotuksen 21 §:n 2 momenttiin olisi perusteltua lisätä,
että tarpeelliset tiedot on ilmoitettava viipymättä.*

KEHA-keskus on lausunnossaan ehdottanut, että työvoimapolitiittisen lau-
sunnon työvoimakoulutuksesta antaisi työ- ja elinkeinotoimisto eikä ko-
keilukunta, kuten hallituksen esityksessä on ehdotettu. KEHA-keskuksen
mukaan nykyinen prosessi asiakastietojärjestelmässä työnhakijan hy-
väksymisestä opiskelijaksi työvoimakoulutukseen tuottaa työvoimapolitiiti-
sen lausunnon pitkälti automaattisesti, sujuvasti ja nopeasti. Koulutuk-
seen hyväksymisen prosessia jouduttaisiin esityksen pohjalta muutta-
maan niin, että koulutukseen hyväksyminen ei tuota lausuntoa vaan pel-
kästään ilmoituksen kokeilualueen kunnalle lausunnon antamiseksi.
Tämä toisi prosessiin uuden välivaiheen ja hidastaisi koulutuksen aloitta-
miseen liittyvän työvoimapolitiittisen lausunnon antamista. Asioiden käsit-
telyn sujuvuuden vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että työ- ja elin-
keinotoimisto antaisi työvoimapolitiittisen lausunnon myös työvoimakoulu-
tuksen päättymisestä.

Työ- ja elinkeinoministeriö yhtyy KEHA-keskuksen näkemykseen ja eh-
dottaa, että lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentin 1 kohta muutettaisiin seu-
raavaan muotoon:

Kokeilualueen kunta antaa työvoimapolitiittisen lausunnon:

1) työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun ja työllistymistä edistävän palvelun sisällyt-
misestä työnhakijan kanssa laadittuun tämän lain 7 b §:n 1
momentissa tarkoitettuun suunnitelmaan; *työvoimapolitiiti-
sen lausunnon julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta an-
netussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa
laissa tarkoitettua työvoimakoulutuksesta antaa kuitenkin
työ- ja elinkeinotoimisto;*

Siirtyvät palvelut ja tuet

Sosiaali- ja terveysministeriön lausunnon mukaan voisi olla tarpeen, että
kokeilulaissa säädettäisiin velvoitteesta sovittaa yhteen työttömän tarvit-
semat työvoimapalvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä näiden edellyt-
tämästä yhteistyöstä. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää palveluiden yh-
teensovittamista ja yhteistyötä palvelujen järjestämisessä tärkeänä. Kun-
takokeilussa kunta vastaisi sekä julkisten työvoimapalvelujen että sosi-
aali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä, jolloin edellytykset yhteensovit-
tamiselle paranevat nykyisestä. Sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksen
voimaan tultua tarvitaan uudenlaista yhteistyötä sekä kokeilualueen kun-
nan ja sote-maakunnan että työ- ja elinkeinotoimiston ja sote-maakunnan
välillä.

Erillisen säännöksen lisäämistä työ- ja elinkeinoministeriö ei pidä tarpeellisenä. Kokeilualueen kuntaan sovellettaisiin julkisesta työvoima- ja yritys-palvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 4 §:ää, jonka 4 momentin mukaan sen on annettava asiakkaalle tietoa muista palvelumahdollisuuksista sekä tarvittaessa ohjattava asiakas muun viranomaisen tai palvelun järjestäjän palvelujen piiriin yhteistyössä näiden kanssa, jos asiakkaan palvelutarve edellyttää muita palveluja kuin julkisia työvoima- ja yritys-palveluja tai jos palvelun järjestämisvastuu on muulla viranomaisella tai taholla.

Uudenmaan ELY-keskus ehdottaa lausunnossaan, että kunnalle itselleen tehtävät työkokeilusopimukset tehtäisiin TE-toimiston toimesta, jotta vältettäisiin vääränlaiset kannustimet ohjata asiakkaita työkokeiluun. Uudenmaan ELY-keskus pitää ongelmallisena myös ehdotettuja 8 a §:n säännöksiä, joiden mukaan kunnan ja asiakkaan työkokeilusopimuksessa ei olisi velvollisuutta asettaa ehtoa palautteen antamisesta eikä kunnalla työkokeilun järjestäjänä olisi velvollisuutta ilmoittaa poissaoloista.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että työ- ja elinkeinotoimistojen osallistuminen kunnan ja sen asiakkaan työkokeilusopimusten tekoon lisäisi hallinnollista taakkaa eikä olisi tarkoituksenmukaista. Palveluihin ohjaamista seurataan kokeilun aikana ja sitä arvioidaan kokeilun jälkeen. Ehdotuksessa 8 a §:ssä olevat poikkeukset vastaavat edellisessä kokeilulaissa olleita poikkeuksia. Kuten edellisessäkin kokeilussa nytkin on tarkoitus, että poikkeuksista huolimatta kunnan sisällä huolehditaan siitä, että työkokeilu järjestetään asianmukaisella tavalla ja että kunnassa julkisista työvoima- ja yritys-palveluista vastaava taho saa tiedon sellaisista poissaoloista, joiden perusteella sillä olisi velvollisuus tehdä päätös työkokeilun keskeyttämisestä. Kunnan olisi huolehdittava myös työkokeilun järjestäjän velvollisuudesta ilmoittaa poissaoloista työttömyysetuuden maksajalle.

Seuranta, arviointi ja vaikutukset pysyvän palvelurakenteen valmisteluun

Lausunnoissa esitetään eriäviä näkemyksiä sen suhteen, mitkä kokeilun arvioinnin mittareiden pitäisi olla. Useassa lausunnossa tuodaan esiin myös ehdotettujen kokeilujen suhde pysyvän palvelurakenteen valmisteluun ja sosiaali- ja terveystieteiden uudistukseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että kokeiluja tullaan seuraamaan kattavasti olemassa oleviin tilastojärjestelmiin sisältyvillä mittareilla. Ministeriö tulee keskittymään mm. eri ryhmien työttömyysasteen, työnhakijoiden määrällisten volyymien, virtaamatietojen, työttömyysjaksojen keston, työvoimapalveluiden käytön ja työnvälityksen tuloksellisuuden kehityksen seurantaan. Lisäksi tuotetaan tietoa kokeilujen asiakastytytyväisyydestä ja hyvinvointivaikutuksista. Mittarit on valittu vastaamaan kokeilujen tavoitteita ja valinnassa on hyödynnetty työ- ja elinkeinotoimistojen ja ELY-keskusten olemassa olevia tulosohjauskokonaisuuksia.

Nyt käsillä olevassa ehdotuksessa kokeilualueilla olisi, toisin kuin aikaisemmassa kokeilussa, velvollisuus käyttää työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää. Velvoite helpottaa luotettavan vaikuttavuustiedon saamista jo kokeilun aikana. Kokeilua seurattaisiin jatkuvasti kokeilun aikana. Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisisi kuukausittain tietoja kokeilujen edistymisestä. Lisäksi kokeilun tuloksia arvioitaisiin valtioneuvoston yhteisenä tutkimus- ja selvityshankkeena. Tästä hankkeesta tuotettavat ensimmäiset väliraportit olisivat käytössä

pysyvän palvelurakenteen valmistelussa. Väliraporteissa tulee keskittyä palvelurakenteen uudistamisen kannalta relevantteihin kokonaisuuksiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että ehdotettu kokeilu alkaisi vuoden 2021 alusta, jolloin kunnat vielä vastaavat sosiaali- ja terveystalouksista. Integraatio sosiaali- ja terveystalouksiin on tärkeä elementti kokeilussa vaikeammin työllistyvien kohdalla, mutta on myös huomattava, että kokeilun asiakasryhmä on heterogeeninen. Mukana on myös henkilöitä, jotka ovat juuri jääneet työttömiksi, mutta eivät kuulu työttömyyskassaan. Kokeilun kohderyhmään kuuluvat myös kaikki alle 30-vuotiaat, kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset. Heidän kohdallaan työvoimatalouksien yhteensovittaminen osaamisen kehittämistalouksiin ja kunnan tarjoamiin yritystalouksiin voivat olla keskeisempiä kuin sosiaali- ja terveystaloukset.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että sosiaali- ja terveystalouksien uudistus olisi joka tapauksessa merkittävä muutos myös kokeilulle. Kunnan roolin muuttuminen sosiaali- ja terveystalouksissa on tärkeä huomioida niin kuntakokeilussa kuin sosiaali- ja terveystalouksien uudistuksen valmistelussa, kun sote-maakuntien yhdyspintaohjauksesta ja verkostoja käsitellään.

Henkilöstöresurssit

Useissa lausunnoissa esitetään huomioita siirtyvän henkilöstön määrästä. Kuntaliitto ja kunnat korostavat, että julkisiin työvoimatalouksiin tulevat lisämäärärahat on jaettava tasapuolisesti työ- ja elinkeinotoimistojen ja kokeilukuntien kesken.

Kuntiin valtiolta siirtyvän perusresurssin tarkoitus on säilyttää työnhakijoiden nykyinen palvelutaso. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö on jakanut työ- ja elinkeinotoimistoille koronapandemian vaikutusten ehkäisyyn tarkoitetut määräraha- ja lisäresurssit kokeilukuntiin ja työ- ja elinkeinotoimistoihin siltä osin, kun niiden käytön on arvioitu jaksottuvan vuoden 2021 puolelle ja ne kohdentuvat kokeiluihin siirtyvien palvelujen tuottamiseen. Jos kokeilujen aikana työ- ja elinkeinotoimistoihin kohdentuu kokeilujen sisältöjen kannalta merkittävää lisäresurssintä, tullessaan nämä määrärahat jakamaan kokeilukuntien ja työ- ja elinkeinotoimistojen kesken tasapuolisesti.

Valtion rahoitus

Valtiovarainministeriö toteaa lausunnossaan, että kun päätöksentekovaltuutta siirretään valtiontalouden ulkopuolelle ja päätöksiä tekeviä tahoja on lukumääräisesti enemmän, on työ- ja elinkeinoministeriössä ja/tai ELY-keskuksissa kiinnitettävä huomiota kiintiöiden jaksottamiseen siten, että valtion talousarvioon varatut määrärahat riittävät koko vuodeksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että ELY-keskukset seuraavat kuukausittain sekä siirtyneen että kuluvaan vuoden talousarvion määrärahan sitomista päätöksiin sekä määrärahan lopullista maksatusta. Ministeriö seuraa määrärahan käyttöä sekä ELY- että kokeilualueittain. Ajantasaisen seurantatiedon pohjalta vuoden aikana määrärahaa voidaan kohdentaa tarvittaessa uudelleen alueiden välillä ja päätöksentekijöillä on ajantasainen kuva siitä, kuinka paljon rahaa on käytettävissä uusiin päätöksiin.

Kuntien lausunnoissa esitetään huoli ELY-keskusten tasapuolisuudesta käyttövaltuuden jaossa. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että edellä kuvatus ajantasaisen seurantatiedon ylläpitäminen edesauttaa tasapuolisen kohtelun toteutumista. Käyttövaltuuksia voidaan määrärahan kokonaismäärä huomioiden muuttaa tarvittaessa vuoden aikana kunkin alueen tilanteen mukaisesti. Työ- ja elinkeinoministeriö tuottaa laskennallisen arvion resurssien alueellisesta jakautumisesta perustuen vuoden 2019 yksityisen sektorin palkkatuella tai työttömien starttirahalla olleiden henkilöiden osuuteen kaikista asiakkaista, edellä mainittujen palveluiden yksikkökustannukseen ja kokeilualueelle siirtyvien asiakkaiden määrään. ELY-keskukset voivat hyödyntää laskennallista jakaumaa käyttövaltuuden osoittamisessa ensimmäistä kertaa. Näin resursseilla olisi mahdollista työllistää suhteellisesti vuotta 2019 vastaava osuus kokeilukunnan asiakkaista. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun johdosta valtion talousarvioon ei ole esitetty lisättäväksi työllisyysmäärärahoja. Mikäli käyttövaltuutta siirrettäisiin lähtökohtaisesti tätä enemmän, olisi määräraha pois joko muista samasta määrärahasta rahoitettavista palveluista tai työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaiden palveluista.

Asiakastietojärjestelmä

Useat kunnat ja Kuntaliitto toivovat lausunnoissaan, että oikeus TE-hallinnon asiakastietoihin tulisi myöntää kokeilulaissa kokeilualueiden sosiaali-, terveys- ja koulutustoimijoille, jotka toimeenpanevat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain tarkoittamaa asiakaspalveluprosessia, vaikka tehtävät eivät muodostaisi vähintään puolta käyttöoikeuden haltijan tehtävänkuvasta. Kuntaliitto ja eräät kunnat huomauttavat, että käyttöoikeuksien rajausta koskeva sääntely esitetyssä muodossaan aiheuttaa käytännössä soveltamisongelmia kuntakentässä. Lausuntojen mukaan pienemmissä kunnissa ei ole tavatonta, että työllisyyspalveluiden hoitaminen muodostaa alle puolet henkilön tehtävänkuvasta. Tietojärjestelmään pääsy tarvittaessa olisi kuitenkin lausuntojen mukaan ensiarvoisen tärkeää.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että kuntien toive, jonka mukaan kuntien muiden toimialojen kuin työllisyyspalvelujen ja TYP-toiminnan henkilöstöllä tulisi olla pääsy julkisuuslain nojalla salassa pidettäviin työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietoihin, on ollut esillä jo valmistelussa. Kuten alkuperäisessä esityksessä todetaan, tämä toive ei kuitenkaan ole yleisen tietosuoja-asetuksen eikä sen täydentämiseksi säädetyn tietosuojalain mukainen.

Kansallisesti työhallinnon henkilöasiakasta koskevat tiedot on lisäksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa määritelty salassa pidettäviksi. Perustuslakivaliokunnalla on laaja tulkintakäytäntö yksityisyyden suojan piiriin kuuluvien henkilötietojen käsittelystä. Tällaisten tietojen käsittely viranomaisessa edellyttää, että käsittelystä säädetään laissa. Laissa voidaan puolestaan säätää vain sellaisten salassa pidettävien tietojen käsittelystä, jotka ovat joko välttämättömiä tai tarpeen tietyn tehtävän suorittamiseksi. Jos tiedot eivät täytä välttämättömyyskriteeriä, ne on lueteltava tyhjentävästi laissa.

Kunnan sosiaali-, terveys- ja koulutustoimijoille on näitä tehtäviä koskevassa lainsäädännössä säädetty kyseisiä tehtäviä varten tarvittavat tiedonsaantioikeudet. Tässä esityksessä ei ehdoteta eikä voitaisi ehdottaa näitä tiedonsaantioikeuksia laajennettaviksi, koska kyseisiin tehtäviin ei esitetä muutoksia, jotka perustelisivat laajemmat

tiedonsaantioikeudet. Sen sijaan tässä lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi kunnalle vastaava tiedonsaantioikeus kuin työ- ja elinkeinotoimistolla on, kun kunta hoitaa kokeilulaissa tarkoitettuja tehtäviä. Näin ollen tiedonsaantioikeuden ja myös käyttöoikeuksien myöntämisen kannalta ratkaisevaa on, hoitaako kunnan palveluksessa oleva henkilö kokeilulaissa tarkoitettuja tehtäviä.

Ehdotetussa laissa lähtökohtana käyttöoikeuden myöntämiseksi työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmään on, että käyttäjän pääasialliset tehtävät ovat ehdotetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä ja että käyttäjä kuuluu kyseisiä tehtäviä hoitavaan kokeilualueen kunnan henkilöstöön. Työ- ja elinkeinotoimistoista siirtyvän henkilöstön lisäksi kokeilualueiden kuntien odotetaan osoittavan ehdotetussa laissa tarkoitettujen työllisyyden hoidon palveluiden tuottamiseksi kokeilun ajaksi henkilöstön, joka hoitaa näitä tehtäviä muutoin kuin satunnaisesti. Resurssejaan yhdistämällä kokeilun lähtökohdan mukaisesti pientenkin kuntien henkilöstön on mahdollista täyttää käyttöoikeuden myöntämisen edellyttämä vaatimus 50 %:n työpanoksesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että asiakastietoja ei saa kopioida työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä muualle, vaan tietoja on käsiteltävä kyseisessä järjestelmässä ehdotetun lain, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja KEHA-keskuksen ohjeiden mukaisesti.

Ehdotetun lain 14 §:ssä säädetään velvollisuudesta käyttää tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa samaa asiakastietojärjestelmää, jota työ- ja elinkeinotoimistot käyttävät asiakastietojen käsittelyyn, eli työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää. Ehdotetun lain 19 §:n mukaan kokeilualueen kunnat olisivat yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklassa tarkoitettussa käsittelijän vastuussa asiakastietojärjestelmässä käsittelemistään tiedoista. Kokeilualue ei tulisi työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmän rekisterinpitäjäksi. Kokeilualue olisi tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittelijä ja käsittelee työ- ja elinkeinotoimistojen henkilötietojärjestelmään talletettuja tietoja rekisterinpitäjien, eli KEHA-keskuksen ja työ- ja elinkeinotoimistojen lukuun.

Rekisterinpitäjän vastuulle kuuluu tietosuoja-asetuksen mukaan tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa ja osoittaa, että käsittelyssä noudatetaan yleistä tietosuoja-asetusta. KEHA-keskus vastaa rekisterinpitäjänä muun muassa työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän yleisen tietosuoja-asetuksen 25 artiklassa tarkoitetusta sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta ja 32 artiklassa tarkoitetusta käsittelyn turvallisuudesta.

Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjä saa käyttää ainoastaan sellaisia henkilötietojen käsittelijöitä, jotka toteuttavat riittävät suojatoimet asianmukaisten teknisten ja organisatoristen toimien täytäntöönpanemiseksi niin, että käsittely täyttää yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimukset ja sillä varmistetaan rekisteröidyn oikeuksien suojelu. Henkilötietojen käsittelijä ei saa käyttää toisen henkilötietojen käsittelijän palveluksia ilman rekisterinpitäjän erityistä tai yleistä kirjallista ennakkolupaa, eikä käsittelijä voi rekisterinpitäjän ohi määrittellä henkilötietojen käsittelyn keinoja, vaan niistä päättäminen kuuluu rekisterinpitäjälle. Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään sisältyvien tietojen käsittely lainsäädännön tai KEHA-keskuksen ohjeistuksen vastaisesti johtaisi työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen

mukaan siihen, että käsittelijältä olisi evättävä pääsy asiakastietojärjestelmään.

Yhteistyöelin

Lausunnoissa esiintyi epäselvyyttä ELY-keskuksen roolista lakiehdotuksessa tarkoitetussa yhteistyöelimessä. Lakiehdotuksen 22 §:n mukaan yhteistyöelimen perustaisivat kokeilualueen työ- ja elinkeinotoimisto ja kokeilualueen kunnat. Säännös ei estä osapuolia ottamasta mukaan yhteisellä sopimuksella myös muita toimijoita.

Yhteistyöelimen kokoonpanosta ja yhteistyön osa-alueista on tarkoitus valmistella lakiehdotuksen 22 §:n 2 momentissa tarkoitettu työ- ja elinkeinoministeriön asetus. Yhteistyön osa-alueita on kuvattu alkuperäisen hallituksen esityksen pykäläkohtaisissa perusteluissa. Valmistelu tehdään vuorovaikutteisesti yhteistyössä kokeilualueiden ja työ- ja elinkeinohallinnon kanssa.

Valvonta

Hallintovaliokunta esittää lausunnossaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle valvontaa koskevien säännösten täydentämistä ja tarkistamista lausunnossaan esitetyllä tavalla. Hallintovaliokunta esittää myös lakiehdotukseen lisättäväksi säännöksen aluehallintoviraston tiedonsaantioikeudesta valvontatehtäväänsä varten. Hallintovaliokunnan lausunto sisältää tältäkin osin säännösehdotuksen. Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa hallintovaliokunnan esittämiä muutoksia ja lisäystä.

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa hallintovaliokunnan tavoin ennakollista yhteistyötä kokeilualueen kuntien, kokeilualueen TE-toimiston ja tarvittaessa myös muun hallinnon kesken, jottei päädyttäisi sellaiseen tilanteeseen, että aluehallintovirasto joutuisi puuttumaan kokeilun toteutukseen. Jos valvontamenettelyyn joudutaan ja jos esillä olisi myös mahdollisuus kokeilun keskeyttämisestä, olisi tilanne ja ratkaisuehdotus syytä käydä yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa läpi kokonaisuuden arvioimiseksi. Tämä olisi tärkeää erityisesti asiakkaiden palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi.

Oikeusministeriö on lausunnossaan huomauttanut, että valvonnan johdosta annettavalla hallinnollisella seuraamuksella ei poistettaisi kunnan velvollisuutta laissa säädettyjen tehtävien hoitoon ja järjestämiseen. Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa, että kunnan järjestämisvastuun ja toimivallan lakkaamisesta aluehallintoviraston keskeyttämismääräyksen johdosta säädettäisiin valvontaa koskevassa pykälässä. Jos aluehallintovirasto määräisi kokeilun keskeytettäväksi kokonaan tai osittain, kunnan järjestämisvastuu ja toimivalta lakkaisivat tältä osin ja ne siirtyisivät takaisin työ- ja elinkeinotoimistolle. Myös henkilöstö siirrettäisiin takaisin työ- ja elinkeinotoimistoon. Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa, että valvontaa koskevan pykälän 3 momenttiin lisättäisiin viimeiseksi virkkeeksi esimerkiksi seuraava:

”Jos aluehallintovirasto määrää kokeilun keskeytettäväksi osittain tai kokonaan, tässä laissa tarkoitettu kunnan järjestämisvastuu ja toimivalta lakkaavat aluehallintoviraston määräystä vastaavalta osin.”

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry viittaa lausunnossaan siihen, että työvoimapolitiittisia lausuntoja annettaisiin kokeilukuntien nimissä joulukuussa, toisin sanoen ennen kokeilua koskevan lainsäädännön voimaantuloa.

Työ- ja elinkeinoministeriö on Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:n lausunnon johdosta selvittänyt asiaa. Tässä yhteydessä on ilmennyt, että ennen kokeilua koskevan lainsäädännön voimaantuloa kokeilukuntien nimissä jouduttaisiin välttämättömiin tietojärjestelmämuutoksiin liittyvistä syistä antamaan työvoimapolitiittisia lausuntoja myös eräissä sellaisissa tilanteissa, joissa kokeilukunnille ei ole edes esitetty toimivaltaa. Työ- ja elinkeinoministeriö ei pidä edellä kuvattua menettelyä mitenkään mahdollisena ja ehdottaa siirtymäsäännökseen (25 §) uutta 1 momenttia (jolloin aiemmin esitetty 1 – 3 momentti siirtyvät 2 – 4 momentiksi):

Lain 4 §:ssä tarkoitettu henkilö, jonka työnhaku työ- ja elinkeinotoimistossa on alkanut viimeistään 10 päivänä tammikuuta 2021, on siirrettävä kokeilualueen kunnan asiakkaaksi viimeistään 31 päivänä tammikuuta 2021. Näissä tilanteissa kokeilualueen kunnan toimivalta alkaa tässä laissa tarkoitetulla tavalla, kun se on saanut työ- ja elinkeinotoimistolta 5 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen. Työ- ja elinkeinotoimiston virkamies, joka on siirretty työskentelemään kokeilualueen kunnan johdon ja valvonnan alaisena, voi jatkaa kokeilualueen kunnan asiakkaaksi siirrettävään henkilöön liittyviä tehtäviään työ- ja elinkeinotoimiston lukuun siihen asti, kun kunta on saanut 5 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen.

Tähän asti toimeenpanoa on valmisteltu siten, että asiakkaita siirrettäisiin työ- ja elinkeinotoimistoista kokeilualueen kuntiin joulukuun 2020 aikana. Työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut puolestaan päättyvät 18.12.2020 ja vasta tuolloin on tiedossa, ketkä virkamiehistä siirtyvät kokeilualueiden kuntien tehtäviin ja heille voidaan ryhtyä myöntämään käyttöoikeuksia työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään kuntien toimivaltaan siirtyvien tehtävien hoitamista varten.

Käyttöoikeudet tietojärjestelmään myönnetään yksilökohtaisesti. Käyttöoikeuksien myöntämistä varten on varattu lisähenkilöstöä, mutta riskinä on silti, että kaikilla kuntiin siirtyvillä työ- ja elinkeinotoimiston virkamiehillä ei ole tarvittavia tietojärjestelmän käyttöoikeuksia vielä 1.1.2021. Tämä voi pahimmillaan vaikuttaa siten, että asiakkaat olisi siirretty ja toimivalta työnhakijan asiakkuuden osalta olisi siirtynyt kokeilualueen kunnalle, mutta sillä ei vielä olisi käytössään riittävästi henkilöstöä tehtävien hoitamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö on selvittänyt asiaa yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa. Saamiensa tietojen perusteella ministeriö katsoo, että henkilöiden siirtäminen kokeilualueiden kuntien asiakkaiksi on mahdollista vasta tammikuun 2021 kuluessa. Siirtoja pyrittäisiin toteuttamaan 7.1.2021 alkaen porrastetusti.

Kokeilun käynnistäminen kokonaisuudessaan vuoden 2021 alusta lukien tarkoittaisi myös sitä, että työ- ja elinkeinotoimiston verkkopalvelut olisivat poissa käytöstä illasta 1.1.2021 lukien vähintään aamupäivään 2.1.2021. Tästä voi aiheutua ongelmia, koska ajankohta vuoden vaihteessa on tyypillisesti sellainen, että työnhakijaksi ilmoittautuvia henkilöitä on paljon.

Tätä riskiä voidaan vähentää tekemällä tarvittavia tietojärjestelmämuutoksia vasta viikolla 1.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan edellä esitetty siirtymäsäännös turvaisi työnhakijoiden asiointin sujuvuutta myös tältä osin.

Työministeri Tuula Haatainen

Hallitussihteeri Meri Pensamo

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av dokument
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case:

VN/16055/2020

TEM; Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun hallituksen esityksen (HE 87/2020)

Asiakirja / Dokument / Document:

VN/16055/2020-TEM-9

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta; Kuuleminen 20.10.2020. Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kunta

Allekirjoitukset / Underskrifter / Signatures:

Allekirjoittaja Undertecknare Signed by	Allekirjoituspäivämäärä Datum för underskrift Date of signature	Varmenteen myöntäjä Certifikatutfärdare Certificate issued by
Pensamo Meri 91189496M	2020-10-19T15:07:49	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Qualified Certificates - G2\ OK
Haatainen Tuula 91217110D	2020-10-19T16:05:04	C=FI, O=Vaestorekisterikeskus CA, OU=Organisaatiovarmenteet, CN=VRK CA for Organisational Certificates - G3\ OK

Sähköinen varmennetieto / Elektronisk certifikatuppgift / Electronic certificate information:

79e722878eb8ddc17a57b36dbfa4581c21b142266663758e9276886f880fe750